

ESKİ TÜRK DİLİ 20. TESTİN ÇÖZÜMLERİ
(Karahanlı Türkçesi Grameri)

1. **Cevap D.** Bizinde kelimesi işaret zamiri değil, şahıs zamiridir. Diğer seçenekler işaret zamiri olup hal eki almıştır.
2. **Cevap C.** “Kutadgu” kelimesinde birden çok yapım eki bulunmaktadır. Sözcük kökü isimdir (kut), ardından İFYE ve FİYE gelmektedir.
3. **Cevap B.** –guka sıfat-fiil değil, zarf-fiil olarak kullanılmaktadır. Diğer ekler Karahanlı Türkçesinde sıfat-fiil olarak kullanılmaktadır.
4. **Cevap A.** Karahanlı Türkçesinde –sar eki zarf-fiil olarak kullanılmaz. Bu ek Orhun Türkçesinde zarf-fiil olarak kullanılmakta idi. Daha sonraki dönemlerde kip eki işlevinde kullanılmaya başlanmıştır.
5. **Cevap A.** Karahanlı Türkçesinde gereklilik kipi için –gu kullanılır. Çoğu kez bunun yanında “kerek” sözcüğü de bulunur. Bu ek ile ilgili olarak şu ek bilgiyi de verelim: Bu kip sadece Kutadgu Bilig’de görülmektedir. Diğer eserlerde gereklilik çekimi görülmez. Kutadgu Bilig’deki bütün gereklilik örnekleri üçüncü tekil kişiye aittir.
6. **Cevap B.** Karahanlı Türkçesinde gelecek zaman ekleri –gay –gu –ga olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan –ga ekinin Uygur sahasında henüz kullanılmadığını ve ilk kez Karahanlı metinlerinde karşımıza çıktığını ifade edelim.
7. **Cevap E.** Karahanlı Türkçesinde kullanılan zarf-fiillerden biri de –uban / -üben şeklindedir. Dolayısıyla bu ek sıfat-fiiller arasında sayılamaz. Diğer seçeneklerdeki ekler sıfat-fiil olarak kullanılır.
8. **Cevap D.** “barsunlar” eylemi emir kipindedir. A duyulan geçmiş zamanın hikâyesi, B öğrenilen geçmiş zamanın şartı, C gelecek zamanın şartı, E ise gelecek zamanın hikayesini örneklemiştir.
9. **Cevap E.** –gli eki Uygur Türkçesinden itibaren kullanılan sıfat-fiil eklerindedir.
10. **Cevap C.** A’da benzerlik, B’de bulunma, D’de yaklaşma, E’de ise belirtme eki gösterilmiştir. C’deki bir hal eki değil, sıfat-fiil ekidir.
11. **Cevap D.** –zun kullanımı Karahanlı Türkçesindeki emir kipinde görülmez. Bu ek Orhun ve Uygur dönemlerinde kullanılmıştır. Diğer ekler Karahanlı Türkçesindeki emir kipinin değişik şahıslara göre çekiminde kullanılır.
12. **Cevap B.** Kelime sonlarındaki –g ünsüzünün yitimi Karahanlı Türkçesinde değil Harezmi Türkçesinde görülür. Diğer seçenekler Karahanlı Türkçesinin ses ve biçim özelliklerini içermektedir.
13. **Cevap A.** “öz – ge” kelimesi isimden isim yapma eki almıştır. B, C, D ve E’de FİYE kullanılmıştır.
14. **Cevap E.** A, B, C ve D’de İİYE kullanılmıştır. B’deki –un ekini yapım eki saymak mantıklı olur. (Şinasi Tekin, yapım eki kabul ederken bazıları çokluk eki saymıştır).
15. **Cevap D.** Çokluk eki hal ekleri kategorisinde değerlendirilmez. Bu yüzden –lar dışındaki seçenekler hal eki bulundurmaktadır.